

Sosiaali- ja terveysministeriö
STM095:00/2012

Luonnos hallituksen esitykseksi lääkelain sekä lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksesta annetun lain muuttamisesta

Hyvinvointialan liitto kannattaa esityksen tavoitteita apteekkitoiminnan ja lääkkeitä koskevan sääntelyn parantamisesta ja joustavoittamisesta. Edellytämme kuitenkin, että muutosten on noudatettava tasapuolisuuden periaatteita, ja että samalla korjataan nykytilanteen kilpailua vääristävät tilanteet.

Apteekkien perustamisen kriteerien joustavoittaminen (ehdotettu muutos 41 §:ssä)

Uuden apteekin perustamisesta säädetään lääkelain 41 §:ssä. Pykälään ollaan ehdottamassa muutosta, jonka mukaan apteekin perustaminen ei olisi nykytilaa vastaavasti sidottu vain lääkkeiden saatavuuteen. Apteekin perustamisen kriteerejä joustavoitettaisiin siten, että apteekki voitaisiin perustaa myös silloin, kun se on apteekkipalveluiden turvaamisen kannalta tarpeellista. Alueen asukkaiden lisäksi huomioon otettaisiin alueella asioiva väestö.

Ehdotuksen mukaan apteekki voitaisiin perustaa myös kunnan tai kunnan osan lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksikön yhteyteen. Ehdotus on kannatettava, mikäli ehdotus koskee julkisten sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköiden lisäksi myös yksityisiä.

Lisäksi ehdotuksessa tulee huomioida yksityisen terveydenhuollon yksikön lääkehuolto ja sen mahdollinen oma lääkekeskus. Yksityisen toimijan lääkekeskuslupa tarvitsee laajemman ja vahvemman oikeuden hoitaa ja järjestää omaa lääkehuoltoa, sillä tavoitteena ei tule olla yksityisen terveydenhuoltopalvelujen tuottajan lääkehuollon sitominen yhä tiukemmin riippuvaisiksi yksityisten apteekkien lääkepalveluista.

Sosiaalihuollon palveluasumisyksikköjen oikeudesta ylläpitää yhteiskäyttöön tarkoitettua lääkevarastoa (ehdotettu uusi 65 a §)

Läkelain 65 §:ään ollaan ehdottamassa muutosta, jonka mukaan sosiaalihuollon palveluasumisyksiköille säädettäisiin oikeus ylläpitää yhteiskäyttöön tarkoitettua lääkevarastoa asumispalveluasukkaiden ennakoimattomia tai tilapäisiä lääkitystarpeita varten. Tällä hetkellä sosiaalihuoltolain (1301/2014) ja muiden erityislakien nojalla kuntien järjestämisvastuuseen kuuluvien asumispalveluiden asukkaat katsotaan avohuollon asiakkaiksi. Näin ollen

lääkitystarpeet hoidetaan avohuollon apteekkien kautta, ja asukkailla on henkilökohtaiset lääkevarastot.

Kuitenkin kunnan tai kuntayhtymän ylläpitämästä sairaala-apteekista tai lääkekeskuksesta voidaan toimittaa lääkkeitä alueen julkisiin sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköihin, samoin kuin eri luvalla niihin yksityisiin yksiköihin, joiden kanssa on ostopalvelusopimus.

Yksityiskohtaisen perustelut mainitsevat, että palveluasumisyksikkö voisi lähtökohtaisesti valita, tilaako se tarvittavat lääkkeet alueen sairaala-apteekista tai lääkekeskuksesta vai apteekista.

Kannatamme lakiin ehdotettavaa muutosta yhteiskäyttöön tarkoitettuun lääkevarastosta, jos ja kun ehdotettu mahdollisuus perustaa lääkevarasto koskee myös kaikkia yksityisiä asumispalveluyksiköitä, riippumatta siitä onko niillä ostopalvelusopimus vai ei. Muutos on tarpeellinen sosiaalihuollon palveluasumisyksiköiden lääkehuollon toiminnalle.

Kirjaus siitä, että palveluasumisyksikkö voisi lähtökohtaisesti valita, tilaako se tarvittavat lääkkeet alueen sairaala-apteekista tai lääkekeskuksesta vai apteekista, on hyvä. Mahdollisuuden tulee koskea kaikkia julkisia ja yksityisiä toimijoita riippumatta siitä, onko niillä ostopalvelusopimus vai ei. Perusteita eriarvoiselle kohtelulle ei ole.

Lisäksi pyydämme kiinnittämään huomiota siihen, että tarkoitetuissa sosiaalihuollon palveluasumisyksiköissä ei useinkaan ole terveydenhuollon lupia, vaan tarkoituksenmukaisesti sosiaalihuollon toimiluvat. Tällöin yksiköillä ei myöskään ole terveydenhuollosta vastaavaa lääkäriä, jonka lakiluonnos mainitsee lääkevaraston lähtökohtaiseksi vastuuhenkilöksi. Vastuuhenkilön tulee siis voida olla joku muu vastaavan tasoinen henkilö yksikössä.

Kannatamme sitä, että yhteiskäyttöön tarkoitettu lääkevarasto on esityksen mukaan mahdollisuus, ei velvoite.

Muutosesityksiin lisättävä lääkkeiden erilaisista hankintaoikeuksista johtuvan kilpailuvääristymän ratkaisu

Haluamme kiinnittää lainsäätäjän huomion myös julkisten ja yksityisten sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköiden raskaaseen eriarvoisuuteen lääkkeiden hankinnan suhteen. Julkinen sektori voi operoida lähtökohtaisesti kaikissa toimintayksiköissään tukkuhintaishallinnalla lääkevarastolla, toisin kuin yksityinen. Tilanteesta koituu varovaisinkin arvion mukaan yksityiselle sektorille miljoonien eurojen negatiiviset seuraukset, joista julkinen palveluntuottaja ei kärsi.

Yksityinen palveluntuottaja voi perustaa lääkekeskuksen sellaisen yksikön yhteyteen, jossa sairaansijojen määrä sitä edellyttää. Tällainen lääkekeskus saa ostaa lääkkeet tukkukaupasta. Se saa kuitenkin jakaa lääkkeitä vain sairaansijoilla hoidettaville potilaille – käytännössä

leikkauspotilaille ja vuodeosastopotilaille, ei polikliinistä hoitoa saaneille. Yksityinen palveluntuottaja joutuu ostamaan myös useat rokotteet kuluttaja-apteekkien kautta, jolloin hinta on kaksinkertainen. Julkinen terveydenhuoltopalvelujen tuottaja voi lisäksi tilata koko lääkehuollon lääketukuista myös kunnallisille liikelaitoksille sekä julkisomisteisille osakeyhtiöille silloinkin, kun nämä toimivat markkinoilla.

Tilanne aiheuttaa merkittävää kilpailuvääristymää jo nykyisellään. Sote-uudistuksen avatessa kilpailua ja monituottajuutta nykyisestä, asian merkitys korostuu entisestään. Vielä ennen vuotta 2005 tilanne oli toinen. Silloin yksityisten ja julkisten toimijoiden oikeudet lääkkeiden hankkimisessa eivät poikenneet toisistaan.

Lainsäädäntö ei nykyisellään mahdollista myöskään logistiikkaa palveluntuottajan omien lääkekeskusten välillä.

Lääkehuollon periaatteiden yhdenvertaistaminen yksityisille ja julkisille terveystalusten tuottajille parantaisi lääkehuollon laatua, johtaisi lääkehuollon halpenemiseen, kuluttajien maksamien lääke- ja rokotekulujen laskuun, ja sitä kautta tehostaisi yhteiskunnan toimintaa.

Lain uudistamisen yhteydessä nyt olisi luonteva mahdollisuus tämän vakavan ja perusteettoman kilpailuneutraliteettiongelman korjaamiselle.

Lain tulee mahdollistaa yksityisten sote-palvelujen tuottajien lääkkeiden ja rokotteiden hankinta suoraan lääketukuista ja kilpailuttamalla. Tämän vuoksi ainakin lääkelain pykälät 61-65 (erityisesti 62 §) tulee muuttaa siten, että yksityisten ja julkisten palveluntuottajien kohtelu on yhdenvertaista.

Yksityisten terveystalusten toimijoiden tulee voida jaella lääkkeet omiin yksiköihinsä omasta lääkekeskuksesta samoin periaattein kuin julkisen sektorin sairaala-apteekit voivat tehdä.

Helsinki 26.2.2018

Ulla-Maija Rajakangas
toimitusjohtaja
Hyvinvointialan liitto

Lisätietoja: Eveliina Vigelius, asiantuntija, elinkeinoasiat, Hyvinvointialan liitto
eveliina.vigelius@hyvinvointiala.fi, p. 0445114411